

LA GUERRA CAMPEROLA A LA XINA I EL PROLETARIAT¹

Lev Trotski

22 de setembre de 1932

---

versió catalana feta per Alejo Martínez - alejomp@lycos.es - des de: "La guerra campesina en China y el proletariado", en, <http://www.marxists.org/espanol/trotsky/ceip/escritos/Libro2/ContextHelp.htm>

Estimats camarades:

Amb molta demora, rebem la seua carta del 15 de juny. Sobra està dir que ens alegrem enormement pel ressorgiment de l'Oposició d'Esquerra xinesa, malgrat la feroç persecució policíaca que ha de suportar.

Per descomptat, la nostra posició intransigent respecte a la posició democràtica vulgar del stalinisme cap al moviment camperol no implica adoptar envers aquest una actitud passiva o desinteressada. En el manifest de l'Oposició d'Esquerra Internacional publicat fa dos anys, que caracteritzava el moviment camperol de les províncies del Sud de Xina, declarem: "la revolució xinesa, traïda, derrotada, esgotada, mostra que encara està viva. Esperem que no estiga molt llunyà el moment en què aixequi novament el seu cap proletari." I més avant: "És indubtable que l'enorme corrent de revoltes camperoles pot impulsar el ressorgiment de la lluita política en els centres industrials. Comptem fermament amb això."

La seua carta testifica que sota la influència de la crisi i la revolució japonesa, amb el rerafons de la guerra camperola, esclata una vegada més la lluita dels treballadors urbans. En el manifest plantegem aquesta possibilitat amb lògica cautela: "Ningú pot predir ara si la foguera de la revolta camperola continuarà cremant durant tot el temps que necessite l'avantguarda proletària per a reunir les seues forces, portar al combat la classe obrera i coordinar la seua lluita pel poder, en l'ofensiva general dels camperols contra els seus enemics més immediats."

---

¹ *La guerra camperola a la Xina i el proletariat*, *The Militant*, 15 d'octubre de 1932.

En aquest moment comptem amb elements substancials els quals ens permeten suposar que, amb una política correcta, es podrà unificar el moviment obrer, i urbà en general, amb la guerra camperola, la qual cosa constituiria el començament de la tercera revolució xinesa. Però en l'interval es tracta només d'una esperança, no d'una certesa. Encara queda per fer el més important.

En aquesta lletra vull plantejar un sol problema que, almenys des de lluny, em sembla el més important i espinós. Una vegada més he de recordar-los que la informació de què dispose és totalment insuficient, casual i dispersa. Per descomptat, acceptaré gustós qualsevol ampliació o rectificació.

El moviment camperol ha creat el seu propi exèrcit, ha conquistat grans extensions territorials i ha imposat les seues pròpies institucions. En el cas que continue avançant (el que, per descomptat, tots nosaltres desitgem apassionadament), el moviment es lligarà amb els centres urbans i industrials i per aquest mateix fet es trobarà cara a cara amb la classe obrera. Com serà aquesta trobada? Estem segurs que serà pacífica i amistosa?

A primera vista la pregunta pot semblar supèrflua. El moviment camperol està encapçalat per comunistes o per simpatitzants. ¿No és evident per si mateix que, en el cas de trobar-se, els obrers i els camperols s'aplegarien unànimement sota les banderes comunistes?

Malauradament el problema no és tan simple. Permeten-me referir-me a l'experiència de Rússia. Durant la Guerra Civil, en diverses bandes del país els camperols crearen els seus propis destacaments guerrillers, que a vegades esdevingueren vertaders exèrcits. Alguns d'aquests destacaments es consideraven bolxevics i sovint estaven dirigits per obrers. Altres eren apartidaris i sovint estaven dirigits per exoficials camperols sense graduació. També hi havia un exèrcit "anarquista" comandat per Makhno.

Mentre les guerrilles operaren en la reraguarda dels Guàrdies Blancs, serviren la causa de la revolució. Algunes es distingiren per un heroisme i una fortalesa excepcionals. Però dins de les ciutats aquests destacaments sovint entraren en conflicte amb els obrers i amb les organitzacions partidàries locals. I quan es trobaven els guerrillers i l'Exèrcit Roig regular, també sorgien problemes que en alguns casos assumiren un caràcter extremadament penós i agut.

La dura experiència de la Guerra Civil ens demostrà la necessitat de desarmar els destacaments camperols immediatament després que l'Exèrcit Roig ocupava les províncies que ja s'havien alliberat dels Guàrdies Blancs. En aquests casos, els millors elements, els de més consciència de classe i més disciplinats s'incorporaven als rengles de l'Exèrcit Roig. Però una considerable proporció

dels guerrillers volia mantenir-se com a força independent, i força vegades entraren en un conflicte armat directe amb el poder soviètic. És el que succeí amb l'exèrcit anarquista de Makhno, d'esperit completament kulak. Però aqueix no fou l'únic exemple; molts destacaments camperols que lluitaren esplèndidament contra la restauració dels terratinents es transformaren després del triomf, en instruments de la contrarevolució.

Més enllà de quin haja estat el seu origen en cada cas aïllat (provocació conscient dels guàrdies blancs, falta de tacte dels comunistes, o una desgràcia combinació de circumstàncies), els conflictes entre els camperols armats i els obrers tenien una sola i única arrel social: la diferència en la situació i educació de classe dels uns i dels altres. L'obrer encara els problemes des del punt de vista socialista; la posició del camperol és petitburgesa. L'obrer vol socialitzar la propietat que hom arrencà als explotadors, el camperol pretén repartir-la. L'obrer desitja convertir els palaus i els parcs en llocs d'ús comú; el camperol, ja que no pot repartir-los, tendeix a incendiar els palaus i destruir els parcs. L'obrer brega per resoldre els problemes a escala nacional i d'acord amb un pla, el camperol encara tots els problemes a escala local i adopta una actitud hostil envers la planificació centralitzada, etcètera.

Per descomptat, un camperol també pot elevar-se a la perspectiva socialista. Sota un règim proletari, masses camperoles cada vegada més àmplies es reeduquen en l'esperit socialista. Però açò exigeix temps, anys, tal vegada dècades. Cal tenir molt clar que en les etapes inicials de la revolució les contradiccions entre el socialisme proletari i l'individualisme camperol adquireixen sovint un caràcter extremadament agut.

¿Però, al capdavant, que potser no estan els comunistes al capdavant de les forces roges de Xina? ¿Que potser açò no exclou per si mateix la possibilitat que hi haja xocs entre els destacaments camperols i les organitzacions obreres? No, no ho exclou. El fet que els individus que dirigeixen els exèrcits actuals siguin comunistes no canvia gens ni mica el caràcter social d'aquests exèrcits, fins i tot quan els seus dirigents comunistes siguin definidament proletaris. I com van les coses a la Xina respecte d'això?

Entre els dirigents comunistes dels destacaments rojos hi ha indubtablement molts intel·lectuals i semiintel·lectuals desclassats que no han passat per l'escola de la lluita proletària. Durant dos o tres anys viuen com a comandants i comissaris guerrillers; entaulen batalles, conquisten territoris, etcètera. Absorbeixen l'esperit de l'ambient que els envolta. Mentre, la majoria dels comunistes de base dels destacaments rojos està indubtablement constituïda per camperols que amb tota honestat i sinceritat es consideren comunistes però que en realitat continuen sent revolucionaris pobres o petits propietaris

revolucionaris. Aquell que jutja d'acord amb les denominacions i rètols i no segons els fets socials està perdut en política. I més encara quan es tracta d'una política que s'aplica amb les armes a la mà.

El vertader partit comunista és l'organització de l'avantguarda proletària. Però no hem d'oblidar que la classe obrera xinesa ha estat sotmesa durant els darrers quatre anys a una situació opressiva i ambigua i que a penes ara evidencia símptomes de reanimació. Una cosa és que un partit comunista, fermament recolzat sobre el proletariat urbà, s'esforce per dirigir, per mitjà dels obrers, una guerra camperola; però una altra cosa força diferent és que uns quants milers o inclús desenes de milers de revolucionaris, que realment són o només s'anomenen comunistes, assumisquen la direcció d'una guerra camperola sense comptar amb una seriosa base de suport en el proletariat. Aquesta és precisament la situació a la Xina, que afavorirà l'increment del perill de xocs entre els obrers i els camperols armats. Siga com siga, podem estar segurs que no escassejaran els provocadors burgesos.

A Rússia, en l'època de la Guerra Civil, el proletariat estava ja en el poder en la major part del país, la direcció de la lluita la portava un partit fort i temperat i tot l'aparell de comandament centralitzat de l'Exèrcit Roig estava a mans dels treballadors. Malgrat tot, els destacaments camperols, incomparablement més dèbils que l'Exèrcit Roig, sovint entraven en conflicte amb aquest quan s'apropava triomfant a les guerrilles camperoles.

La situació en Xina és totalment diferent i molt més desfavorable als obrers. En la major part de les regions importants de Xina el poder el tenen els militaristes burgesos; en les altres regions, els dirigents dels camperols armats. Enlloc ha sorgit, fins ara, un poder proletari. Els sindicats són febles. La influència del partit entre els treballadors és insignificant. Els destacaments camperols, entusiasmats pels triomfs assolits, s'alberguen sota l'ala de la Comintern. S'anomenen a si mateixos "Exèrcit Roig", és a dir s'identifiquen amb les forces armades dels soviets. En conseqüència, sembla com si els camperols revolucionaris xinesos, a través del seu estrat dirigent, s'haguessen apropiat per endavant del capital polític i moral que per dret li pertany als obrers xinesos. ¿No és possible una situació que determine que en un moment determinat es dirigisca aquest capital directament contra els obrers?

Naturalment, el camperol pobre (que a la Xina constitueix una immensa majoria), en la mesura que pensa políticament (el que succeeix entre una petita minoria) desitja sincerament i apassionada l'aliança i l'amistat amb els obrers. Però el camperol, encara que està armat, és incapaç d'aplicar una política independent.

En els moments decisius, el camperol, que normalment ocupa una posició intermèdia, indefinida i vacil·lant, pot seguir el proletariat o la burgesia. No troba fàcilment el camí que el porta vers el proletariat; i només ho fa després d'una sèrie d'errors i derrotes. El pont entre els camperols i la burgesia el constitueix la petita burgesia urbana, generalment els intel·lectuals, que normalment aixequen les banderes del socialisme i fins i tot la del comunisme.

L'estrat dirigent de l'“Exèrcit Roig” xinès indubtablement ha adquirit l'hàbit d'impartir ordres. L'absència d'un fort partit revolucionari i d'organitzacions proletàries de masses fa virtualment impossible el control sobre aqueix sector dirigent. Els comandants i comissaris apareixen com a amos absoluts de la situació i és molt possible que en ocupar les ciutats menyspreen els treballadors. Les exigències d'aquests sovint els semblaran inoportunes o poc aconsellables.

Tampoc pot hom oblidar “bagatel·les” com ara que dins de les ciutats, els quarters i oficines de l'exèrcit triomfant no s'instal·len en les cabanyes proletàries sinó en els millors edificis, en les cases i departaments de la burgesia; tot açò afavoreix la tendència de la capa superior de l'exèrcit camperol a sentir-se part de les classes “cultes” i “educades”, no del proletariat.

Per tant, en Xina no estan eliminats els motius de conflicte entre l'exèrcit, camperol per la seua composició i petitburgès per la seua direcció, i els obrers. Al contrari, les circumstàncies incrementen en gran manera la possibilitat i àdhuc la inevitabilitat de semblants conflictes; a més a més, les oportunitats del proletariat són des del començament molt menys favorables que no ho eren a Rússia.

Des de l'aspecte teòric i polític el perill es fa força major atès que la burocràcia stalinista oculta la contradictòria situació amb la seua consigna de “dictadura democràtica” dels obrers i els camperols. ¿És possible concebre una trampa d'aparença més atractiva i més pèrfida en la seua essència? Els epígons no basteixen els seus raonaments basant-se en els conceptes socials sinó en les frases estereotipades; el formalisme és el tret fonamental de la burocràcia.

Els narodniki acusaven els marxistes russos d'“ignorar” els camperols, de no treballar en les aldees, etcètera. A açò els marxistes replicaven: “aixecarem i organitzarem els obrers avançats i pel seu intermedi aixecarem els camperols.” En general, aqueixa és l'única línia concebible per al partit proletari.

Els stalinistes xinesos actuaren d'una altra manera. Durant la revolució de 1925-1927 subordinaren directament i immediata els interessos dels obrers i els camperols als de la burgesia nacional. Durant la contrarevolució passaren del proletariat al camperols, és a dir, assumiren el rol que en el nostre país

compliren els eseristes quan encara eren un partit revolucionari. Si aquests darrers anys el Partit Comunista Xinès hagués concentrat els seus esforços en les ciutats, les indústries, els ferrocarrils; si hagués recolzat els sindicats, els clubs i cercles propagandístics; si, sense allunyar-se dels obrers, els hagués ensenyat a comprendre el que està ocorrent en les aldees, avui la relació de forces seria molt més favorable per al proletariat.

El partit realment s'ha separat de la seua classe. Per tant, en última instància pot perjudicar també els camperols. Perquè si el proletariat continua marginat, sense organització, sense direcció, els camperols, encara que obtinguen un triomf total, arribaran inevitablement a un atzucac.

En la vella Xina cada revolució camperola victoriosa culminà amb la creació d'una nova dinastia i, en conseqüència, d'un nou grup de grans propietaris; el moviment estava atrapat en un cercle viciós. En les condicions actuals la guerra camperola aïllada, sense el lideratge directe de l'avantguarda proletària, només podrà traspasar-li el poder a alguna nova camarilla burgesa, a tal o qual Kumintang "d'esquerra", a un "tercer partit", etcètera, que en la pràctica es diferenciarà molt poc del Kumintang de Chiang Kai-shek. I açò significarà al seu torn una nova massacre contra els treballadors amb les armes de la "dictadura democràtica".

Quines conclusions se'n desprenen? La primera és que cal enfrontar resoludament i oberta els fets tal com són. El moviment camperol és un poderós factor revolucionari en la mesura que està directament dirigit contra els grans terratinents, militaristes, senyors feudals i usurers. Però en el mateix moviment camperol hi ha tendències propietàries i reaccionàries força poderoses, i en una determinada etapa pot tornar-se hostil als obrers i sustentar aqueixa hostilitat amb les armes. Aquell que oblida aquest caràcter dual dels camperols no és marxista. Cal ensenyar-los als obrers avançats a diferenciar els rètols i banderes "comunistes" dels processos socials reals.

És precís seguir atentament les activitats dels "exèrcits rojos" i explicar detalladament als obrers el curs, significat i perspectives de la guerra camperola i, alhora, lligar les exigències i tasques immediates del proletariat amb les consignes d'alliberament dels camperols.

Basant-nos en les nostres pròpies observacions, informes i altres documents, hem d'estudiar incansablement els processos reals dels exèrcits camperols i el règim que implanten en les regions ocupades per ells; hem de descobrir en els fets concrets les tendències de classe contradictòries i assenyalar-los clarament als obrers quines tendències recolzem i a quines ens oposem.

Cal seguir amb especial atenció les relacions entre els exèrcits rojos i els treballadors locals, sense passar per alt ni el menor malentès que se suscite entre ells. Dins dels límits de les ciutats i les regions aïllades, els conflictes, tanmateix que siguin molt aguts, poden parèixer insignificants episodis locals. Però amb el desenvolupament dels esdeveniments, els conflictes poden estendre's a escala nacional i portar la revolució a una catàstrofe, és a dir, a una nova massacre dels obrers pels camperols, esperonats aquests per la burgesia. La història de les revolucions està plena d'exemples d'aqueix tipus.

Com més clarament compreguen els obrers avançats la dialèctica viva de les relacions de classe entre el proletariat, els camperols i la burgesia, amb major confiança cercaran la unitat amb els sectors camperols que estan més prop d'ells i amb major efectivitat neutralitzaran els provocadors contrarevolucionaris que estan tant en els exèrcits camperols com en les ciutats.

Cal construir les cèl·lules sindicals i partidàries, educar els obrers avançats, unificar l'avantguarda proletària i portar-la a la lluita.

Hem de dirigir-nos a tots els militants del Partit Comunista oficial de manera explicativa i desafiadora. És molt probable que els comunistes de base, confosos per la fracció stalinista, no ens entenguin de seguida. Els buròcrates proclamaran la nostra "subestimació" dels camperols, pot ser inclús la nostra "hostilitat" envers els camperols. (Txernov sempre acusà Lenin d'hostilitat envers els camperols.) Naturalment, aqueixos clamors no confondran els bolxevics leninistes. Quan abans d'abril de 1927 previnguérem contra el colp d'estat de Chiang Kai-shek, els stalinistes ens acusaren d'hostilitat cap a la revolució nacional xinesa. Els fets demostraren qui tenia raó. Els fets també ho demostraran aquesta vegada.

En aquesta etapa l'Oposició d'Esquerra pot ser massa dèbil per a orientar els esdeveniments d'acord amb els interessos del proletariat. Però ja som prou forts com per a assenyalar-los als obrers el camí correcte i, en el procés de la lluita de classes, demostrar-los allò que s'ha encertat en la nostra perspectiva política. Aquesta és l'única via possible per a un partit revolucionari que intente guanyar-se la confiança dels treballadors, créixer, enfortir-se i ocupar el lloc que li correspon al capdavant de les masses populars.

Lev Trotski

Postdata, 26 de setembre de 1932

Per a expressar les meues idees més clarament, permeten-me esbossar la següent variant, teòricament força possible.

Suposem que en un futur pròxim l'Oposició d'Esquerra xinesa realitza un treball ampli i fructífer entre el proletariat industrial i aconsegueix una influència preponderant sobre aquest. Mentre, el partit oficial continua concentrant totes les seues forces en els "exèrcits rojos" i en les regions camperoles. Arriba un moment en què les tropes camperoles ocupen els centres industrials i s'enfronten cara a cara amb els obrers. En aqueixa situació, com actuarien els stalinistes xinesos?

No és difícil preveure que oposaran hostilment l'exèrcit camperol als "trotskistes contrarevolucionaris". Amb d'altres paraules, incitaran els camperols armats contra els obrers avançats. És el que feren els eseristes i els menxevics russos en 1917; quan perderen als obrers es dedicaren fonamentalment a aconseguir suport entre els soldats, atiant el quarter contra la fàbrica, el camperol armat contra el proletariat bolxevic. Kerenski, Seretelli i Dan, si bé no acusaven directament de contrarevolucionaris els bolxevics, els qualificaven de "col·laboradors inconscients" o "agents involuntaris" de la contrarevolució. Els stalinistes són menys selectius en l'aplicació de la terminologia política. Però la tendència és la mateixa: incitar maliciosament els elements camperols i generalment els petitburgesos contra l'avantguarda de la classe obrera.

El centrisme burocràtic, per ser centrisme, no pot comptar amb un suport de classe independent. Però en la seua lluita contra els bolxevics leninistes es veu obligat a buscar suport en la dreta, és a dir, en els camperols i la petita burgesia, oposant-los al proletariat. D'aquesta manera, la lluita entre les dues fraccions comunistes, els stalinistes i els bolxevics leninistes, porta implícita la tendència a transformar-se en una lluita de classes. El desenvolupament revolucionari dels esdeveniments en Xina pot portar aquesta tendència fins a les seues últimes conseqüències, a la guerra civil entre l'exèrcit camperol dirigit pels stalinistes i l'avantguarda proletària dirigida pels leninistes.

Si esclatés aquest conflicte tràgic, els únics responsables del qual serien els stalinistes xinesos, significaria que l'Oposició d'Esquerra i els stalinistes havien deixat de ser fraccions comunistes per a convertir-se en partits polítics hostils, cadascun amb una base de classe diferent.

No obstant, és inevitable aqueixa perspectiva? No, no ho crec. Dins de la fracció stalinista (el Partit Comunista Xinès oficial) no sols hi ha camperols, no sols hi ha tendències petitburgeses, també hi ha tendències proletàries. És summament important que l'Oposició d'Esquerra tracte d'establir connexions amb l'ala proletària dels stalinistes plantejant-los la caracterització marxista dels "exèrcits rojos" i de les relacions entre el proletariat i els camperols en general.

Al mateix temps que manté la seua independència política, l'avantguarda proletària ha d'estar sempre disposada a garantir l'acció conjunta amb la democràcia revolucionària. Mentre ens neguem a identificar els destacaments camperols armats amb l'Exèrcit Roig com a força armada del proletariat i enfrontem la realitat que la bandera comunista oculta el contingut petitburgès del moviment camperol, d'altra banda tenim una perspectiva absolutament clara de la tremenda importància democraticorevolucionària de la guerra camperola. Ensenyem els obrers a comprendre aquesta importància i estem disposats a fer tot el que estiga a les nostres mans per tal d'assolir la necessària aliança militar amb les organitzacions camperoles.

En conseqüència, la nostra tasca no consisteix només en evitar que la democràcia petitburguesa, que es recolza en els camperols armats, assumisca el comandament politicomilitar del proletariat sinó, també, en preparar i garantir la direcció proletària del moviment camperol, especialment dels seus "exèrcits rojos".

Com més clarament entenguen els bolxevics leninistes xinesos els esdeveniments polítics i les tasques que plantegen, més s'estendrà la seua influència entre el proletariat. Quant major siga la persistència amb què apliquen la política del front únic respecte al partit oficial i al moviment camperol liderat per ell, més segures seran les seues possibilitats, no sols d'evitar que la revolució caiga en un conflicte terriblement perillós entre el proletariat i els camperols, i de garantir la necessària acció conjunta entre les dues classes revolucionàries, sinó també de transformar el seu front únic en l'escaló històric cap a la dictadura del proletariat.